

Боєва Ю. В.

Київ

**Конвергенція як засіб створення експресивності
(на матеріалі англомовних поетичних творів ХХ ст.)**

Коли ми маємо справу з декодуванням поетичного твору, важливим є розпізнавання того чи іншого синтаксичного засобу як навмисне використаного автором і тому значущого. Проте використання деяких синтаксичних засобів може бути продиктоване не тільки ідейним задумом автора і його бажанням, а також і особливістю поезії – необхідністю використати інверсію, анафору, епіфору та інші засоби. Якщо ж ми маємо справу із використанням відразу декількох синтаксичних засобів на короткому відрізку, то ми можемо стверджувати, що автор зумисне семантично виділяє цей відрізок тексту.

Услід за І.В. Арнольд ми розуміємо конвергенцією як „сходження в одному місці тексту пучка стилістичних прийомів, котрі беруть участь у створенні єдиної стилістичної функції” [1, с.47].

Конвергенції цікаві не тільки тим, що маркують найбільш важливе місце в тексті, вони цінні й тим, що на основі зворотного зв'язку можуть слугувати критерієм існування стилістичної значущості в тих чи інших елементах тексту [1, с.48].

Взаємодіючи, стилістичні прийоми відтіняють, висвітлюють один одного, і сигнал, котрий вони передають, не може залишитися непоміченим [1, с.47]. Конвергенції найбільш виразні, коли сконцентровані на коротких відрізках тексту [ibid].

Для пояснення прагматичного потенціалу конвергенції розглянемо найбільш семантично навантажені уривки поезій.

As the sap rises in the trees

As the sap paints the trees a violent green

So rises the wrath of Nature's creatures

At man

So paints the face of Nature a violent green (Stevie Smith, *Alone in the Woods* [2]).

Інтенсивність конвергенції дозволяє виокремити в цих рядках декілька різних видів повтору: дві анафори, дискантну епіфору, повторення лексеми *Nature*. Проблема, котра розкривається у вірші, стосується забруднення навколишнього середовища, яка стає нагальною саме у ХХ ст. Авторка приймає сторону Природи, не випадково написаної з великої літери. Експресивності уривку додає використання авторського епітета *violent green* (укр. – люто зелений), динамізм і нагнітання напруження додають анафори.

Вірш Джозефа Кемпбела „*I Am the Mountainy Singer*” [2] насичений синтаксичними конструкціями, котрі справляють незабутнє враження на читача – чотири куплети підряд – це суцільна паралельна конструкція:

Quiet and love I sing –

The carn on the mountain crest,

The cailin in her lover’s arms,

The child at its mother’s breast.

У наступних чотирьох куплетах змінюються слова першого рядка, а також перелік:

2-й: Beauty and peace I sing;

3-й: Travail and pain I sing;

4-й: Sorrow and death I sing

Як бачимо неабиякий ефект продукує поєднання декількох синтаксичних засобів: інверсія в першому рядку; перелік; асиндетон; паралельна конструкція. Куплети ніби символізують життя людини, автор дає назву етапу в житті і в наступних трьох рядках розкриває його зміст. Таким чином життя починається з любові і миру, переходить у красу, продовжується болем і завершується смертю. Паралельна побудова кожного рядку свідчить про рівноцінність кожного етапу у житті людини, адже автор не вибивається із своєї оповіді, а просто констатує факти.

Вірш Катерін Менсфілд, подібно до попереднього, насичений синтаксичними конструкціями: вірш складається з трьох куплетів, побудованих на паралельній конструкції – кільцевому повторі. Кожен куплет ніби обрамлений ключовою фразою, яка, до того ж містить лексичний хіазм і полісиндетон:

1-й куплет: Rain and wind, and wind and rain.

2-й куплет: Snow and sleet, and sleet and snow.

3-й куплет: Hail and ice, and ice and hail (Winter Song [2]). Розкриваючи семантичну значущість назви вірша авторка використовує лексеми *rain, wind, sleet, snow, ice and hail*, котрі допомагають „намалювати” картину. На відміну від попереднього вірша, тут простежується експліцитне негативне ставлення авторки до зображуваного, котрі виражаються повтором і обрамленням, котрий ніби ставить героя у „грати, створені морозом”, а використання полісиндетону надає ефекту монотонності.

Ми не могли оминати увагою вірш Кетлін Рейн „Introspection” [2]:

If you go deep

Into the heart

What do you find there?

Fear, fear,

Fear of the jaws of the rock,

Fear of the teeth and splinters of iron that tear

Flesh from bone, and the moist

Blood, running unfelt

From the wound, and the hand

Suddenly moist and red. / ... /

If you go deep

Into the heart

What do you find there?

Grief, grief,

Grief for the life unlived,

*For the loves unloved,
For the child never to be born /.../
If you go deep
Into the heart
What do you find there?
Death, death,
Death that lets all go by,
Lets the blood flow from the wound,
Lets the night pass.*

Як бачимо, вірш перенасичений синтаксичними виразними засобами. По-перше, це власне запитання, яке повторюється на початку кожного куплету, і на яке дається відповідь самим автором. По-друге, відповідь на запитання будується також паралельною конструкцією, причому ми натрапляємо на тричленний повтор одного слова (2-й і 3-й куплет) і тричленний повтор і анафору (1-й куплет). У першому куплеті ми знаходимо також полісиндетон – авторка неодноразово використовує прийменник *of*. У другому куплеті повторюється прийменник *for*, а в третьому – *lets*. Використання звернення *you* у риторичному запитанні на початку вірша відразу ж включає читача до роздумів і спонукає до заглиблення у свою душу. Повторенням слів *fear*, *grief*, *death*, котрі мають негативну конотацію авторка проектує власні думки на читачів. Вірш безперечно має сугестивний ефект, адже спочатку у відповідь на запитання душа читача „розкривається” і в „підготовлений ґрунт” авторка „засіває” свої погляди.

Отже конвергенція є потужним засобом, за допомогою котрого в автора є можливість реалізувати відразу декілька своїх інтенцій. Невипадково тому філологи або критики надають перевагу саме уривкам з конвергенціями коли цитують твори [1, с.48].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арнольд И. В. Семантика. Стилистика. Интертекстуальность: Сб. статей. – С.-Пб.: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 1999. – С. 314-317.
2. Антология английской литературы XX в. – Online:
<http://www.edurss.ru/cgi-bin/db.pl?cp=&page=Book&id=15846&lang=Ru&blang=ru&list=16>